

Symptomer i befolkningen – hvad er afgørende for, om vi søger læge?

Af [Sandra Elnegaard](#), Forskningsenheden for Almen Praksis, Syddansk Universitet

I et netop afsluttet ph.d.-projekt har vi kortlagt symptomoplevelser i befolkningen og belyst i hvilken grad symptomoplevelser præsenteres for den praktiserende læge. Vi fandt at, flere end 9 ud af 10 danskere har oplevet mindst ét symptom inden for en fire ugers periode, samt at næsten en femtedel af disse symptomer opleves blev præsenteret for lægen.

Der eksisterer mange myter om, hvilke symptomer man går til læge med, og hvem der søger læge, herunder kønnets betydning for at søge læge. I dette tværsektorsstudie af selvrapporteret symptomoplevelse og lægesøgningsadfærd fandt vi, at for næsten to tredjedele af de oplevede symptomer var andelen af rapporteret lægesøgning med symptomerne ens for både mænd og kvinder. Der var imidlertid forskel på, hvilke symptomer mænd og kvinder søgte læge med. Mænd rapporterede i højere grad om lægesøgning ved urologiske symptomer herunder stressinkontinens, natlig vandladning samt problemer med at tømme blæren helt, mens kvinderne oftere rapporterede om lægekontakt ved gentagne opkastninger, hoste, træthed eller manglende energi/uoplagthed. Vi ved fra den sociologiske litteratur at kvinders kroppe "larmer mere", hvilket gør at vi helt generelt ser kvinderne hyppigere i praksis. Det genfandt vi også i vores studie, hvor kvinderne gennemsnitligt rapporterede flere symptomer end mændene.

Fra litteraturen ved vi, at ældre patienter går oftere til læge end yngre. Alder var også en af de betydende faktorer for lægesøgning i vores studie. Derudover fandt vi, at lægesøgning øges hvis symptomet opleves bekymrende for personen samt påvirker persons dagligdagsaktiviteter betydeligt.

Oplevelsen af mange symptomer bliver ofte koblet sammen med en øget tendens til at søge læge. I vores studie fandt vi overraskende, at sandsynligheden for, at lægen blev kontaktet, var lavere, når man oplevede et stort antal symptomer sammenlignet med få symptomer. Dette fund tyder på, at andre faktorer end antallet af symptomer har større betydning for om lægen kontaktes.

Brugen af netværk og relationer er ligeledes faktorer, der har betydning for om lægen kontaktes. Vi undersøgte brugen af både personlige og professionelle relationer og fandt at størstedelen af symptomoplevelserne blev håndteret på egen hånd uden brug af hverken personlige eller professionelle relationer. Samlever/ægtefælle var den personlige relation der oftest blev brugt, og den praktiserende læge den hyppigste brugte professionelle relation. Et interessant fund i vores studie er, at folk uden tilgængeligt personligt netværk i højere grad kontakter lægen sammenlignet med dem, der har tilgængelige netværksrelationer.

I almen praksis er et af de primære arbejdsredskaber, de symptomer som patienterne præsenterer. Når symptomerne skal fortolkes er det vigtigt at forholde sig til, hvem der præsenterer symptomet, da vi ved at både biologiske, psykologiske, sociale og kulturelle faktorer påvirker, hvordan den enkelte person fortolker og reagerer på symptomer. Hvad der er den 'korrekte' lægesøgningsadfærd, er ikke muligt at afgøre, men resultaterne i denne afhandling tyder på, at folk søger lægen, når de er bekymrede, og når deres dagligdagsaktiviteter bliver påvirket. Set fra et befolkningsperspektiv synes dette fornuftigt. Set fra et almen praksis perspektiv, er det vigtigt at have fokus på den stadig større grænseflade, der er mellem folks egen håndtering af deres helbred og den behandling, der ydes i samarbejde med eller af de praktiserende læger og andre sundhedsprofessionelle.

Sandra Elnegaards ph.d.-afhandling "Symptoms in the general population – determinants for healthcare seeking" forsvares fredag den 13. oktober 2017 kl. 14 i auditoriet Winsløwparken 25. Vejledere på afhandlingen var Dorte Ejl Jarbøl fra Forskningsenheden for Almen Praksis i Odense samt Anette Fischer Pedersen og Rikke Sand Andersen fra Forskningsenheden for almen Praksis i Aarhus.

Projektet blev finansieret af: Syddansk Universitet og Forskningsenheden for Almen Praksis.

Udvidet resume af afhandlingen kan læses [her](#), og den fulde afhandling kan rekvireres hos [Sandra Elnegaard](#).

September 2017